

EDITORIAL

UDC: 061.231:613+614.258.1(478)

SOCIETATEA IGIENIȘTILOR DIN REPUBLICA MOLDOVA CU TRADIȚII DE PESTE 60 DE ANI

THE SOCIETY OF HYGIENISTS OF THE REPUBLIC OF MOLDOVA WITH OVER 60 YEARS OF TRADITION

Iurie Pînzaru^{1,2}, Ion Bahnarel², Grigore Friptuleac²

¹ Agenția Națională pentru Sănătate Publică, Republica Moldova

² Disciplina de igienă, Departamentul de Medicină Preventivă, Universitatea de Stat de Medicină și Farmacie "Nicolae Testemițanu", Chișinău, Republica Moldova

Rezumat

Scopul studiului a fost evidențierea principalelor realizări prin prisma aportului adus de Societatea Igieniştilor din Republica Moldova și trasarea sarcinilor principale pentru fortificarea sănătății publice.

Materiale și metode. Au fost aplicate metodele: descriptivă, istorică, analitică. Au fost evaluate materialele congreselor și conferințelor naționale și cu participare internațională, ale simpoziunelor cu participarea nemijlocită a igieniştilor, rapoartele activității SIRM în cei peste 60 de ani.

Rezultate. În perioada anilor 1961-2024, Societatea Igieniştilor din Republica a organizat multiple manifestări științifice pe diferite domenii ale igienei. Au fost susținute peste 85 teze de doctor și doctor habilitat în științe medicale. SIRM include 3 membri titulari ai Academiei de Științe Medicale din Moldova Gheorghe Tîbărnă, 9 doctori habilitați în științe medicale, 25 – doctori în științe medicale, 23 specialiști dețin titlul de master în sănătate publică. Specialiștii și savanții în igienă au publicat nenumărate monografii, ghiduri practice și recomandări metodice, au obținut un număr impunător de medalii și diplome la Expozițiile naționale și internaționale de inventică. Au contribuit esențial la îmbunătățirea calității actelor normative în domeniul vizat.

Concluzii. Membrii Societății Igieniştilor din Republica Moldova, în cei peste 60 de ani de activitate, au dat dovadă de profesionalism, perseverență, entuziasm și verticalitate. Absolvenții facultății de Igienă și Sanitarie/Medicină Preventivă/Sănătate Publică, indiferent de locul de activitate, în cadrul Agenției Naționale pentru Sănătate Publică și Disciplinei de igienă, din cadrul Departamentului de Medicină Preventivă, Universitatea de Stat de Medicină și Farmacie Nicolae Testemițanu ori în afară, rămân a fi membri activi cu drepturi depline ai Societății Igieniştilor din Republica Moldova. Societatea Igieniştilor din Republica Moldova continuă să caute noi proiecte și acorduri de colaborare națională și internațională.

Cuvinte cheie: Societatea Igieniştilor din Republica Moldova, igienă, congresele igieniştilor

Summary

The aim of the study was to highlight the main achievements through the contributions made by the Society of Hygienists in the Republic of Moldova and outlining the main tasks for strengthening public health.

Materials and Methods. Descriptive, historical, and analytical methods were applied. Materials from national and international congresses and conferences, symposia with direct participation of hygienists, and reports on the activities of SIRM over more than 60 years were evaluated.

Results. Between 1961 and 2024, the Society of Hygienists in the Republic of Moldova organized numerous scientific events in various fields of hygiene. Over 85 doctoral and postdoctoral theses in medical sciences have been supported. SIRM includes 3 full members of the Moldovan Academy of Medical Sciences, including Gheorghe Tîbărnă, 9 doctors habilitated in medical sciences, 25 doctors in medical sciences, and 23 specialists holding a master's degree in public health. Specialists and scientists in hygiene have published numerous monographs, practical guides, and methodological recommendations and have received a significant number of medals and diplomas at national and international invention exhibitions. They have made substantial contributions to improving the quality of regulations in the field.

Conclusions. Members of the Society of Hygienists in the Republic of Moldova have demonstrated professionalism, perseverance, enthusiasm, and integrity over more than 60 years of activity. Graduates from the Hygiene and Sanitation/Preventive Medicine/Public Health Faculty, regardless of their workplace — whether within the National Agency for Public Health or the Department of Hygiene within the Preventive Medicine Department at Nicolae Testemițanu State University of Medicine and Pharmacy, or elsewhere — remain active, full-fledged members of the Society of Hygienists in the Republic of Moldova. The Society continues to seek new projects and national and international collaboration agreements.

Keywords: The Society of Hygienists of the Republic of Moldova, hygiene, hygienists' congresses

Introducere

O asociație profesională, care se mai numește și comunitate profesională, organizație profesională sau societate profesională este axată, de obicei, pe promovarea unei anumite profesii, pe interesele membrilor și organizațiilor implicate în

această profesie și interesul public. De asemenea, și Societatea igieniştilor este axată pe promovarea specialiștilor în igienă, pe soluționarea problemelor de sănătate a populației prin asigurarea bunăstării igienice.

Igiena este considerată ca cea mai veche știință, ca știință

a sănătății, a omului sănătos, ca știință care aduce dovezi pentru profilaxia și prevenirea bolilor, pentru protecția și promovarea sănătății [1].

În timp ce medicina, în percepția ei din cele mai vechi timpuri, se ocupă, în primul rând, de tratamentul bolilor și îngrijirea bolnavilor, igiena întâi de toate acordă atenție omului sănătos.

La debutul anilor '50 ai sec. al XX-lea, în cadrul Institutului de Stat de Medicină din Chișinău (ISMC) și a unor servicii medicale specializate, a luat amploare crearea Societăților profesionale, care includeau specialiști din domeniul respectiv, care participau de rând cu colaboratorii Ministerului Ocrotirii Sănătății (azi Ministerul Sănătății) la elaborarea actelor normative și directive naționale, la organizarea cercetărilor științifice pe diferite domenii pentru argumentarea necesității promovării hotărârilor de Guvern, ordinelor ministerului de resort etc.

Activitatea Societății Igieniştilor din Republica Moldova (SIRM) de la fondare a devenit strâns legată de activitatea cotidiană a medicilor igienişti, care formează fundamentul de bază al comunității profesionale.

Istoria Societății Igieniştilor din Republica Moldova și-a scris primele file din letopiseț în anii '60 ai secolului al XX-lea, când ilustrul savant și pedagog, Iacov Reznic, doctor habilitat în științe medicale, profesor universitar, șeful catedrei de Igiena Generală a Institutului de Stat de Medicină din Chișinău (ISMC), transferat din funcția de șef al catedrei de Igiena muncii a Institutului de Medicină din or. Odessa. Chiar după primul an de activitate, profesorul Iacov Reznic a lansat inițiativa de a-i uni, într-o asociație profesională, pe toți medicii igienişti din Republica Sovietică Socialistă Moldovenească (RSSM).

Profesorul Reznic deja avea o experiență vastă în domeniul activității ca membru a Societății Igieniştilor din Uniunea Republicilor Sovietice Socialiste (URSS) din anul 1947, pe care a continuat-o până la decesul din anul 1979. A fost membru al Societății Igieniştilor din Ucraina (1948-1959) și din or. Odessa (1948-1960) [2].

Societatea Igieniştilor în RSS Moldovenească a fost fondată în anul 1961 și a fost condusă de profesorul Iacov Reznic până în anul 1979. În această perioadă, profesorul Reznic a știut să consolideze în jurul său savanții și medicii igienişti din Stațiile sanitaro-epidemiologice Republicană și cele teritoriale, care întruneau inițial circa 120 specialiști [3].

Se organizau periodic ședințele Societății Igieniştilor la care erau examinate chestiuni dedicate informării specialiștilor de profil cu prevederile noilor acte normative și directive, noutățile științifice în domeniu, modalitatea de implementare, evidențierea și elucidarea problemelor de ordin igienic la nivelul teritoriilor administrative, perfecționarea metodelor de supraveghere sanitaro-epidemiologică de stat a obiectivelor din economia națională, inclusiv în procesul aplicării pesticidelor și controlului lor în mediul înconjurător, asigurării calității produselor alimentare, etc.

Scopul studiului: evidențierea principalelor realizări prin prisma aportului adus de Societatea Igieniştilor din Republica Moldova și trasarea sarcinilor principale pentru fortificarea sănătății publice.

Materiale și metode

La realizarea studiului au fost aplicate metodele: descriptivă, istorică, analitică. Au fost evaluate materialele congreselor și conferințelor naționale și cu participare internațională ale simpozioanelor cu participarea nemijlocită a membrilor Societății profesionale, rapoartele activității SIRM în decurs de peste 60 de ani.

Discuții

În primii ani de după cel de-al Doilea Război Mondial, medicii igienişti angajați în Serviciul sanitaro-epidemiologic de stat și-au făcut studiile în institutele de medicină din or. Odessa, Donețk, Harkov și doar după 18 ani de activitate a Institutului de Stat de Medicină din Chișinău (ISMC), în anul 1963 a fost deschisă facultatea de Igienă și Sanitarie (Medicină Preventivă) la care se pregăteau medici igienişti, epidemiologi și microbiologi.

Prima promoție de specialiști, în număr de 45 persoane, a absolvit facultatea în anul 1969. Începând cu anul 1965, la facultate erau pregătiți anual câte 75 medici igienişti, epidemiologi, din 1986 deja câte 50, din 1994 câte 25, iar din 1997 până în prezent se pregătesc câte 20 de specialiști.

Evaluarea datelor statistice privind asigurarea cu medici igienişti a Stațiilor Sanitaro-Epidemiologice Republicană și teritoriale, pentru anul 1976 denotă faptul că în statele de personal erau 270 de specialiști cu abilități în igiena și 146 medici epidemiologi. Dintre ei cei mai mulți medici igienişti activau în igiena muncii, care constituiau 79 persoane, 59 – în igiena comunală, 62 – în igiena alimentației, 45 – în igiena copiilor și adolescenților, 22 – în igiena generală și 4 – în igiena radiațiilor [3].

Congresele și conferințele erau dedicate în multe cazuri unor aspecte tematice, de exemplu în anul 1965 a fost organizată 1-a Conferință a medicilor igienişti din RSSM dedicate problemelor Igienii rurale. În anul 1967 savanții igienişti de la catedra de Igienă generală a ISMC (H. Rudi), Institutul Moldovenesc de Cercetări Științifice în Igienă și Epidemiologie, (V. Kozlov) și al. au participat cu rapoarte în problemele actuale ale igienei și fiziologiei muncii la Congresul al XV-lea al medicilor igienişti din URSS, care și-a desfășurat lucrările în or. Kiev.

Tot mai frecvent savanții în igiena erau invitați cu rapoarte privind rezultatele științifice la diferite foruri. Astfel, în anul 1968, savanții igienişti de la Institutul de Stat de Medicină din Chișinău au prezentat mai multe materiale la a 2-a Conferință unională în problemele *Organizării științifice și economice pentru stimularea muncii în agricultură*. De obicei, conducerea Societății unionale a igieniştilor convoca cu regularitate conferințe, inclusiv în deplasare, dedicate celor mai stringente probleme din igiena. Astfel, în anul 1969, Societatea unională a Igieniştilor a organizat o Conferință în or. Vinița (Ucraina) dedicată *Bazelor științifice a Igienii rurale*. Ulterior, specialiști de diferite specializări din Igienă au participat la Congresele medicilor igienişti din Georgia (1976), Krasnodar (1978), Azerbaijan (1981), etc, dar și la congresele unionale [4].

În anul 1973, la Chișinău, sub egida Ministerului Ocrotirii Sănătății și Societății Igieniştilor, își desfășoară lucrările

Conferința medicilor igienişti, managerilor din sănătate, epidemiologilor, microbiologilor și infecționiștilor pe diverse probleme ale organizării sănătății. Un raport amplu la conferință a fost prezentat de ministrul sănătății Ipatii Sorocean, care s-a axat pe chestiunile ce țin de dezvoltarea și extinderea instituțiilor curativ-profilactice (ICP) prin prisma respectării cerințelor igienice, asigurarea cu cadre medicale, mai cu seamă în spațiul rural, organizarea iluminării sanitare (promovarea sănătății) în rândurile populației, etc. La acea perioadă ICP erau asigurate cu peste 8 mii de medici și peste 23 mii de lucrători medicali cu studii medii de specialitate, ce constituia, respectiv, câte 19,9 și 68,2 specialiști la 10000 populație. În perioada anilor 1965-1970 în RSSM au fost deschise 68 noi farmacii dintre care 46 în spațiul rural.

Președintele Societății Igieniştilor, profesorul universitar, Iacov Reznic, s-a expus pe problemele primordiale caracteristice spațiului rural din RSSM – utilizarea intensivă a pesticidelor și influența lor nefastă asupra sănătății prin prisma unor sarcini noi în dezvoltarea cercetărilor igienice în Moldova.

La Conferința nominalizată, de rând cu savanții Institutului Moldovenesc de Cercetări Științifice în Igienă și Epidemiologie, Catedrei de igienă generală a ISMC, SSE Republicană s-au axat pe diferite aspecte igienice ale calității apei potabile, aplicării pesticidelor, etc. și unii conducători și specialiști din SSE teritoriale: B. Rusnac (Chișinău), B. Zatokovenko (Florești), B. Pușcaș (Strășeni), M. Zlotnicov (Dubăsari), A. Șelih (Călărași), P. Clocușneanu (Dondușeni). În culegerea de materiale ale Conferinței au fost publicate 136 lucrări de o semnificație igienică de invidiat [5].

La mijlocul anilor '70 ai sec. al XX-lea, teritoriul Republicii Sovietice Socialiste Moldovenești devine un poligon pentru creșterea industrială a porcinelor, cu un număr impunător de capete (până la 50 mii), care au devenit surse de poluare ecologică cu un efect ireversibil asupra sănătății populației din aceste zone geografice și respectiv a mediului înconjurător.

În acest context, un grup de savanți și specialiști în microbiologie și igienă (Gh. Mereniuc, D. Sirețeanu, A. Discalenco, M. Godorozea, V. Vangheli, F. Avraman și al.) au elaborat Recomandări metodice temporare *pentru organizarea supravegherii sanitare a complexelor pentru întreținerea porcinelor care au fost aprobate de către mediculșef sanitar de stat al RSSM, Victor Benu, nr.06-6/31009 din 07.12.1977, care prevedeau exigențe igienice la normarea substanțelor poluante în rezultatul exploatării, cerințe privind funcționarea acestor complexe pe termen mediu.*

După trecerea în neființă a doctorului habilitat în științe medicale, profesorului universitar, Iacov Reznic (1979), timp de 13 ani, până în anul 1992, Societatea Igieniştilor a fost dirijată de doctorul habilitat în științe medicale, profesorul universitar, Henrieta Rudi. La acea perioadă, Societatea întrunea puțin peste 250 de persoane.

În această perioadă s-a pus accentul pe participarea activă a medicilor igienişti la forurile științifico-practice naționale și unionale, a continuat perfecționarea supravegherii sanitare a obiectivelor din agricultură, și anume în această perioadă au fost susținute mai multe teze de doctorat: în domeniul legumiculturii, tutunăritului, pomiculturii, la care savanții

moldoveanului au propus proiecte de ordine ale Ministerului Sănătății, Recomandări metodice pentru Serviciul practic, etc. Au fost stabilite noi relații între Societățile Igieniştilor din fostele republici unionale. Rezultatele activității SSES și anume la capitolul supravegherea igienică, erau examinate în cadrul ședințelor societății cu participarea activă a savanților de la catedrele de profil ale Institutului de Stat de Medicină din Chișinău și medicilor igienişti încadrați în serviciul practic.

Odată cu inițierea și organizarea Congreselor și, ulterior, a Conferințelor, inclusiv celor tematice la Chișinău, Societatea Igieniştilor trece la o altă etapă de dezvoltare, deoarece importanța medicilor igienişti în societate crește prin aportul lor la examinarea proiectelor de construcție a obiectivelor economiei naționale, supravegherea sanitară de stat a diferitor genuri de activitate, etc, care devin teme de discuții la Forurile nominalizate.

Între anii 1975-1982, Serviciul sanitaro-epidemiologic de stat (SSES) era asigurat cu medici și asistenți ai medicului igienist/epidemiolog în raport cu normativele stabilite în ordinul MS al URSS nr.300 de la 91,3% (1975) până la 97,9% în anul 1982.

Acumulând experiență organizatorică la congresele și conferințele desfășurate în diferite orașe ale fostei URSS, începând cu în anul 1982, sub egida Ministerului Ocrotirii Sănătății și Societății științifice a medicilor igienişti, de comun cu alte societăți (ale medicilor microbiologi, epidemiologi și parazitologi), au fost desfășurate Congresele medicilor igienişti, epidemiologi și microbiologi doar la Chișinău. A lipsit o practică de organizare a atare Foruri în alte localități ale republicii noastre.

Astfel, în perioada 22-23 septembrie 1982, a fost organizat I-ul Congres al medicilor igienişti de comun cu managerii în sănătate, microbiologii, epidemiologii și parazitologii din RSSM. Deschiderea oficială a avut loc la 22.09.1982, în sediul Teatrului Dramatic A.S. Pușkin, ca ulterior lucrările Congresului să fie organizate în aulele Institutului de Stat de Medicină din Chișinău și în Teatrul Dramatic A.S. Pușkin.

La Congres au fost examinate rapoarte și prezentate date privind problemele actuale ale igienei comunale (A. Discalenco), aplicarea pesticidelor în condițiile de intensificare a agriculturii (A. Vasilos), aspectele igienice ale asigurării cu apă potabilă a populației (B. Rusnac, E. Cebanu, F. Avraman, N. Iurchevici, etc.). În premieră s-au manifestat mai mulți savanți în domeniu și specialiști de la Stația Sanitaro-Epidemiologică Republicană și Stațiile Sanitaro-Epidemiologice teritoriale prin participarea activă la dezbateri pe cele mai stringente probleme de ordin igienic: *privind alimentația elevilor din spațiul rural* (Nicolae Opopol, Vasile Codreanu, Ivan Grimacovschi, Mircea Gherman, Vilghelm Secania și al.), *despre conținutul nitraților în produsele vegetale* (Nicolae Opopol, Mihail Crihan, Petru Tcacenco și al.)

Alți specialiști au avut prezentări și intervenții în diverse probleme ale igienei, printre care se numărau: Grigore Friptuleac, Victor Băbălău, Ion Russu-Lupan, Valentin Șatcovschi, etc. [6].

Președintele Societății igieniştilor, Henrieta Rudi, de

rând cu alte rapoarte și prezentări în cadrul Congresului I la capitolul *perspectivele cercetărilor științifice în domeniul igienei; dezvoltarea științei igienice în RSSM; igiena muncii în ramura viti-vinicola*, etc. a prezentat și darea de seamă a Consiliului director a Societății pe care o conducea.

S-a stabilit că la finele fiecărui Congres să fie organizate alegerile Consiliului director, președintelui Societății și Comisiei de cenzori.

Acest congres a pus temelia și începutul promovării manifestărilor științifico-practice ale specialiștilor în domeniul igienei, care, din 1987, să fie organizate cu regularitate odată la 5 ani.

Asigurarea cu cadre calificate a devenit un imperativ pentru conducerea Serviciului sanitaro-epidemiologic de stat, dirijat de viceministrul sănătății, medicul șef sanitar de stat al RSSM, Victor Benu, totodată și o provocare pentru Societatea Igieniştilor, care devenise un pilon în promovarea cadrelor naționale și a dezvoltării continue a Igieniei, ca știință.

Compararea datelor pentru anul 1983 în raport cu anul 1976, privind asigurarea cu medici igienişti a Stațiilor Sanitaro-Epidemiologice Republicană și teritoriale, s-a atestat o sporire cu 85 de unități de personal, care au constituit deja 355 persoane cu abilități în igienă (comparativ cu doar 165 medici epidemiologi). A sporit numărul de medici igienişti în igiena muncii până la 123 persoane, 74 – în igiena comunală, 67 medici în igiena alimentației, 53 – în igienă copiilor și adolescenților, 34 medici în igiena generală și doar în igiena radiațiilor numărul de medici igienişti a rămas neschimbat (4). De altfel, în datele statistice apar 141 medicii laboranți, care ulterior devin membri ai Societății Igieniştilor. Mai făceau parte din Societate și alți specialiști, și anume: inginerii din componența secțiilor cu profil igienic, etc. [7].

Începând cu anul 1985 medicii igienişti sunt implicați în activități mai aprofundate ce țin de fiziologia muncii și ocupației elevilor în instituțiile de învățământ de diferite tipuri. Astfel, specialiștii din Laboratorul Igiena copiilor și adolescenților din cadrul Institutului Moldovenesc de Igienă și Epidemiologie (T. Krivoruciko, L. Bocikovoii) în rezultatul unui studiu au pus accentul pe criteriile de evaluare fiziologică a proprietăților sistemului nervos central la adolescenți (clasa 8). În rezultat, au elaborat Recomandările metodice și, ulterior, au fost aprobate de Medicul șef sanitar de stat, la 23.05.1985, care reglementau criteriile de dezvoltare fizică a elevilor de 15 ani pentru a determina calificarea lor ulterioară sub aspect profesional.

Specialiștii în domeniu au elaborat normative igienice pentru determinarea criteriilor de dezvoltare fizică a adolescenților (băieți și fete) de 15 ani, destinate medicilor igienişti, medicilor din instituțiile de învățământ preuniversitar, profesional-tehnic, etc.

În anul 1988, Societatea Igieniştilor, conform datelor reflectate în Formularul statistic nr. 1-PA *Asociațiile obștești. Partidele*, număra 185 de membri din ei 62 persoane erau de gen feminin. Repartiția pe grupurile de vârstă era următoarea: 15-24 ani, includea 4 persoane; 25-34 ani, 23 persoane; 35-44 erau înregistrați 51 medici igienişti; 76 persoane cuprindea

grupul de vârstă de la 45 până la 54 ani și 31 – în grupul 55 ani și mai înalt. Suma veniturilor societății constituia 1680 lei și, respectiv, suma cheltuielilor de 1680 lei [8].

În anul 1992, la finalizarea lucrărilor congresului al III-lea al medicilor igienişti, microbiologi, epidemiologi și parazitologi din Republica Moldova, în cadrul ședinței membrilor Societății Igieniştilor din Republica Moldova, președinte, a fost ales doctorul habilitat în științe medicale, profesorul universitar, Nicolae Opopol, care și-a continuat activitatea până în anul 2010. Membrii SIRM constituiau circa 200 persoane.

Din totdeauna SIRM își menținea activitățile din donațiile agenților economici și instituțiilor internaționale amplasate în Republica Moldova și cotizațiile de membru ale medicilor igienişti, care erau direcționate la organizarea manifestărilor științifico-practice, acordarea unor ajutoare materiale unor membri ai Societății profesionale.

Astfel, de la independența Republicii Moldova, valoarea cotizațiilor de membru al SIRM au fost în continuă creștere: la începutul anilor '90 ai sec. al XX-lea cotizațiile erau achitate în cuantum de 50 bani pentru savanții și medicii practicieni și 25 bani pentru doctoranzii din cadrul catedrelor de Igienă (anii 1990-2010), ulterior s-a decis majorarea până la 50 lei, iar din anul 2019, cu creșterea salariului specialiștilor din sănătatea publică, inclusiv medicilor igienişti, la Congresul al VIII-lea al specialiștilor din sănătate publică, cotizațiile de membru au fost stabilite în sumă anuală de 200 lei și, ulterior, consfințite în Statutul AO SIRM aprobat de Ministerul Justiției. În noul Statut al SIRM înregistrat la Agenția Servicii Publice în anul 2014, cotizațiile au rămas intacte în valoare de 200 lei.

Organizarea Conferințelor științifico-practice de către Societatea Igieniştilor în parteneriat cu CNȘPMP/CNSP și USMF *Nicolae Testemițanu*, dedicate chestiunilor stringente ale Igieniei, a devenit o tradiție și un simbol al perfecționării acestei discipline multisekulare.

Concomitent, în perioada anilor 2005-2010, au luat amploare conferințele organizate de CMP teritoriale în comun cu Societatea Igieniştilor din Republica Moldova, dedicate anumitor evenimente, cum ar fi: Materialele Conferinței practico- științifice dedicate jubileului de 60 ani a CMP raional Călărași (anul 2005), unde, din 25 articole editate, 17 au fost dedicate problemelor igienice.

În anii 2007 și 2009, în cadrul Centrului de Medicină Preventivă a mun. Chișinău, au fost organizate două Conferințe naționale cu participare internațională dedicate aniversării a *15 ani de la integrarea Serviciului sanitaro-epidemiologic de stat a mun. Chișinău* (2007) și *CMP trecut, prezent și viitor* (2009), la care au fost prezentate viziuni noi în supravegherea calității apei potabile și aerului atmosferic, în raport cu starea de sănătate a populației, instruirea igienică după un model nou pentru angajații din economia națională, supravegherea preventivă prin prisma unor noi viziuni de politică urbanistică, etc.

La ambele Conferințe, medicii igienişti și colaboratorii catedrelor de Igienă și Igienă generală a USMF *N. Testemițanu* au pregătit 49 articole, care au prezentat o experiență inedită pentru toți membrii Societății Igieniştilor din țară, inclusiv

pentru oaspeții de peste hotare din Ucraina, Belarus.

Din anul 2009 până la 02.02.2024, Societatea a fost condusă de dl Ion Bahnarel, dr. hab. în șt. med., prof. univ., director general al Centrului Național de Sănătate Publică.

SIRM întrunea la acea perioadă peste 200 membri activi, dar din considerentele eliberării din funcții a unor specialiști în rezultatul reformei din anul 2017, pensionării unor medici igienişti, numărul acestora s-a diminuat, ca în următorii ani conform prevederilor Statutului să adere și specialiști din cadrul laboratoarelor igienice, ingineri preocupați de deservirea tehnică a echipamentelor radiologice, etc.

În perioada în care dl I. Bahnarel a fost președinte al SIRM, au fost organizate mai multe manifestări științifico-practice cu participarea activă a membrilor Societății Igieniştilor. Astfel, au fost organizate 2 (două) Congrese a specialiștilor în domeniul sănătății publice și 5 (cinci) Conferințe naționale cu participare internațională dedicate diferitor aspecte igienice.

Congresele și conferințele organizate în perioada 2010-2024 cu participarea Societății Igieniştilor:

2013 – Congresul specialiștilor din domeniul sănătății publice și managementul sanitar

2014 – Conferința științifico-practică Națională cu participare internațională „Sănătatea ocupațională: probleme și realizări”

2015 – Conferința științifico-practică Națională cu participare internațională „Probleme actuale ale prevenirii și controlului bolilor netransmisibile”

2016 – prima Conferință științifico-practică națională cu participare internațională ”Siguranța chimică și toxicologia la confluența dintre domenii”

2019 – Congresul al VIII-lea al specialiștilor din domeniul sănătății publice și managementul sanitar

2020 – Conferința națională cu participare internațională: "Un mediu sigur - sănătate protejată".

2022 – Conferința națională cu participare internațională: "Protecția sănătății - pentru un viitor sigur".

La manifestările științifico-practice de fiecare dată au fost prezentate articole ale specialiștilor de profil igienic, care au constituit sensul acestor evenimente, diverse rezultate ale studiilor și cercetărilor în domeniul sănătății mediului, sănătății ocupaționale, a copiilor și adolescenților, etc.

În premieră de la înființarea Societății Igieniştilor, membrii acestei asociații profesionale au fost asigurați cu legitimații și cu insigne care constituie simbolul SIRM.

În anul 2010, președintele SIRM dl Ion Bahnarel a oficializat activitatea Societății conform legislației în vigoare și a înregistrat-o la 29 ianuarie 2010 la Ministerul Justiției, ulterior s-a creat pagina web: www.sirm.md

Fondatorii AO SIRM:

Ion Bahnarel, doctor habilitat în științe medicale, profesor universitar.

Nicolae Popopol, doctor habilitat în științe medicale, profesor universitar, Membru corespondent al Academiei de Științe a

Moldovei.

Gheorghe Ostrofeț, doctor habilitat în științe medicale, profesor universitar.

Grigore Friptuleac, doctor habilitat în științe medicale, profesor universitar.

Iurie Pinzaru, doctor în științe medicale, conferențiar universitar.

Victor Meșina, doctor în științe medicale, conferențiar universitar.

Activitatea SIRM este strâns legată de activitatea specialiștilor de la catedrele de profil a USMF Nicolae Testemițanu, a CNSP/ANSP, CSP departamentale.

Din februarie 2024, funcția de președinte SIRM este deținută de Iurie Pinzaru, dr. hab. în șt med., confer. universitar, șef secție Sănătatea ocupațională, siguranță chimică și toxicologie din cadrul ANSP, care a asigurat reînregistrarea Societății la Agenția Servicii Publice conform noilor prevederi și continuarea bunelor tradiții existente în Societatea profesională.

Activitățile cheie s-au axat pe:

✓ Revizuirea Listei membrilor AO SIRM în anul 2024.

✓ A fost pus accentul pe atragerea în rândurile SIRM a medicilor igienişti și de alte specialități înrudite din România, Ungaria, Ucraina, Portugalia, etc.

✓ Elaborarea unui Plan de măsuri pe termen scurt.

✓ Modernizarea și atractivitatea paginii Web printre care menținerea ei într-o permanentă perfectare prin recunoașterea internațională a comunității igieniştilor din Republica Moldova.

În legătură cu lipsa spațiilor pentru organizarea ședințelor Consiliului Asociației a SIRM, în anul 2024 (clădirile sediului central al ANSP erau în reparații capitale), ședințele Consiliului Asociației, atelierele de instruire a medicilor igienişti pe diferite probleme profesionale temporar se desfășoară în regim on-line.

În cadrul discuțiilor, la ședințele Consiliului Asociației, în premieră, au fost aprobate mai multe documente necesare pentru fortificarea activităților Societății Igieniştilor din Republica Moldova:

✓ Planul de activitate pentru anul 2024;

✓ Design-ul paginii Web www.sirm.md cu conexiune la rețelele sociale;

✓ Regulamentul acordării Diplomei de Onoare a SIRM;

✓ Discuția modelului Acordului de cooperare cu alte societăți și instituții din țară și de peste hotare etc.

La 1 octombrie 2024 comunitatea profesională a medicilor igienişti din țară întrunește deja puțin peste 300 membri activi cu drepturi depline, prin atragerea specialiștilor de profil igienic, care anterior nu au depus cereri pentru a suplimenta rândurile membrilor, inclusiv prin recrutarea acelor specialiști care activează în alte funcții decât cele din ANSP, cum cei din spitale, laboratoare clinico-diagnostice, centre de sănătate publice și private, etc.

Actualmente SIRM include 3 membri titulari ai Academiei de Științe Medicale *Gheorghe Tibărnă*, 9 doctori habilitați în științe medicale, 25 – doctori în științe medicale, 23 specialiști dețin titlul de master în sănătate publică. Dintre membrii

Societății profesionale a igieniștilor, 3 persoane își continuă studiile prin post doctorat, iar peste 20 de tineri cercetători fac studiile de doctorat. Începând cu anul 2024, SIRM va susține financiar, organizarea anuală a Conferințelor tinerilor cercetători din domeniul Igienei, care să fie organizate în una din zilele primei decade ale lunii decembrie.

În domeniul igienei, până la moment au fost susținute 87 teze de doctor și doctor habilitat în științe medicale, care reflectă diferite abordări din toate capitolele disciplinei de Igienă.

Totodată, ne mândrim cu medicii igieniști, absolvenți ai USMF *Nicolae Testemițanu*, care, în prezent, activează în diferite structuri internaționale, cum ar fi OMS – 2 persoane, Institutul de Sănătate Publică din Porto, Portugalia, etc. Actualmente, mai mulți specialiști, care au activat în domeniul igienei, după mai multe perfecționări au devenit manageri ai Instituțiilor Medico-Sanitare Publice și private din țară.

Medicii igieniști din cadrul ANSP și savanții de la Disciplina de Igienă au publicat numeroase monografii, manuale, ghiduri practice, etc., care sunt utilizate de specialiștii în domeniu, studenți și rezidenți.

Membrii SIRM, în virtutea atribuțiilor de bază din activitatea cotidiană, contribuie activ la elaborarea și avizarea proiectelor de acte legislative și normative, iar, odată cu obținerea statutului de țară candidat pentru aderarea la Uniunea Europeană, sunt preocupați nemijlocit de armonizarea legislației naționale la cea comunitară pe diverse probleme de ordin igienic.

Concluzii

Membrii Societății Igieneștilor din Republica Moldova, în cei peste 60 de ani de activitate, au dat dovadă de profesionalism, perseverență, entuziasm și verticalitate.

Absolvenții facultății de igienă și sanitarie/medicină preventivă/sănătate publică, indiferent de locul de activitate, în cadrul Agenției Naționale pentru Sănătate Publică și Disciplinei de igienă, din cadrul Universității de Stat de Medicină și Farmacie *Nicolae Testemițanu*, rămân a fi membri activi cu drepturi depline ai Societății Igieneștilor din Republica Moldova.

Societatea Igieneștilor din Republica Moldova continuă să caute noi proiecte și acorduri de colaborare națională și internațională.

Bibliografie

1. Opopol N, Pantea V, Bahnarel I, Friptuleac G, Volneanschi A. Secvențe ale etapelor de dezvoltare a științei igienice în Republica Moldova. *Rev Sănătate Publică, Econ Manag Med.* 2019;4:203-208. (Romanian)
2. Iacov Reznicea la 100 de ani de la naștere: o personalitate de vază în Igienă. Chișinău; 2003.
3. Сводный отчёт о работе санитарно-эпидемиологической станции за 1976 г. Форма № 36; 1976. [Svodnyi otchet o rabote sanitarno-epidemiologicheskoi stantsii za 1976 g. Forma no. 36.; 1976. (In Russ)]
4. Henrieta Rudi la 70 de ani. Chișinău. 2003. (Romanian)
5. Материалы объединенной конференции гигиенистов, организаторов здравоохранения, эпидемиологов, микробиологов и инфекционистов Молдавской ССР. Том 1. Кишинев; 1973. [Materialy ob"edinennoi konferentsii higienistov, organizatorov zdravookhraneniia, epidemiologov, mikrobiologov i infektsionistov Moldavskoi SSR. Tom 1. Chishinev; 1973. (In Russ)]
6. Тезисы докладов 1-го съезда гигиенистов и санитарных врачей Молдавской ССР. Кишинев; 1982 г. [Tezisy dokladov 1-go s"ezda higienistov i sanitarnykh vrachei Moldavskoi SSR. Chishinev; 1973. (In Russ)].
7. Сводный отчёт о работе санитарно-эпидемиологической станции за 1983 г. Форма № 36; 1983. [Svodnyi otchet o rabote sanitarno-epidemiologicheskoi stantsii za 1983 g. Forma nr. 36; 1983. (In Russ)]
8. Formularul statistic nr. 1-PA Asociațiile obștești. Partidele. Chișinău; 1988. (Romanian)

Recepționat – 19.11.2024, acceptat pentru publicare – 02.12.2024

Autor corespondent: Iurie Pinzaru, e-mail: iurie.pinzaru@ansp.gov.md

Declarația de conflict de interese: Autorii declară lipsa conflictului de interese.

Declarația de finanțare: Autorii declară lipsa de finanțare.

Citare: Pinzaru I, Bahnarel I, Friptuleac G. Societatea Igieneștilor din Republica Moldova cu tradiții de peste 60 de ani [The Society of Hygienists of the Republic of Moldova with over 60 years of tradition]. *Arta Medica.* 2024;92(3):5-10.